UNIVERSAL JOURNAL OF TECHNOLOGY AND INNOVATION
ISSN 2992-8842
https://science-research.org.uz/index.php/UJTI

ONLAYN TA'LIMNING AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI

M.K.Komilova
Samarqand iqtisodiyot va sevis instituti katta o'qituvchisi
komilova.mukarram29@gmail.com
ORCID: 0000-0001-8799-413
Mirsodiqov Umrzoq Erkin o'gli
Samarqand iqtisodiyot va servis institute bosqich talabasi
umurzoqmirsodiqov57@gmail.com

Anotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy ta'lim tizimining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lgan onlayn ta'limning afzalliklari va kamchiliklari tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalarning rivojlanishi natijasida masofaviy o'qish imkoniyatlari kengayib, o'quvchilarga vaqt va joy tanlash erkinligi, arzon va qulay ta'lim olish imkoniyati yaratilgan. Shuningdek, dunyoning turli ta'lim platformalaridan foydalangan holda keng tanlovga ega bo'lish kabi ustunliklar ham ko'rsatib o'tiladi. Biroq onlayn ta'lim jarayonida intizomning sustligi, jonli muloqotning yetishmasligi, texnik muammolar hamda amaliy mashg'ulotlarning to'liq ta'minlanmasligi kabi cheklovlar mavjud. Maqolada ushbu kamchiliklarni bartaraf etish uchun zarur bo'lgan takliflar ham keltiriladi. Tadqiqot natijasida onlayn ta'limning samaradorligini oshirishda aralash ta'lim modeli muhim yechimlardan biri ekanligi ta'kidlanadi.

Kalit so 'zlar: internet ta'limi,onlayn darslar,ta'lim texnologiyalari

Abstract: Important articles on online education, one of the directions of modern educational tools in Uяиулшыефт. The development of digital technology has increased the speed of distance learning, giving students freedom of time and place, cheap and convenient education. , In addition to various educational platforms in the world, advantages such as having a wide choice are also shown. There are difficulties in the online education process such as poor discipline, lack of live communication, technical problems and incomplete provision of practical training. The article also provides necessary proposals to overcome these problems. In examining the benefits of online education via the Internet, the blended learning model is highlighted as one of the important solutions.

Keywords: internet education, online lessons, educational technologies

Аннотация: В данной статье написано об онлайн-образовании, как одном из направлений современных образовательных инструментов в Узбекистане. Развитие цифровых технологий увеличило скорость дистанционного обучения, предоставив студентам свободу времени и места, а также доступное и удобное образование. Помимо различных образовательных платформ в мире, показаны такие преимущества, как широкий выбор. В процессе онлайн-образования существуют такие трудности, как низкая дисциплина, отсутствие живого общения, технические проблемы и неполное обеспечение практических занятий. В статье также представлены необходимые предложения по преодолению этих проблем. Рассматривая преимущества онлайн-образования через Интернет, модель смешанного обучения выделяется как одно из важных решений.

Ключевые слова: интернет-образование, онлайн-уроки, образовательные технологии,

Kirish

XXI asrda raqamli texnologiyalar hayotning deyarli barcha jabhalariga chuqur kirib bordi. Shaxsiy kompyuterlar, mobil qurilmalar, tezkor internet va virtual platformalarning jadal rivojlanishi natijasida ta'lim jarayonlari ham tubdan o'zgardi. Ayniqsa pandemiya yillaridan keyin onlayn ta'limning ahamiyati yanada ortdi va ko'plab ta'lim muassasalari o'quv jarayonlarini masofaviy shaklga o'tkaza boshladi. Onlayn ta'lim bugungi kunda nafaqat vaqtinchalik yechim, balki global ta'lim tizimining muhim tarkibiy qismiga aylanib bormoqda.

Masofaviy o'qish shakli turli yoshdagi o'quvchilar, talabalar va mutaxassislar uchun keng imkoniyatlar yaratadi. Shunga qaramay, har qanday tizim singari, onlayn ta'lim ham ijobiy va salbiy jihatlarga ega. Quyidagi maqolada onlayn ta'limning asosiy afzalliklari, mavjud muammolari hamda ularni bartaraf etish yo'llari batafsil yoritiladi.

Onlayn ta'limning afzalliklari

1. Qulaylik va moslashuvchanlik

Onlayn ta'limning eng katta ustunligi — uning moslashuvchanligidir. Talaba yoki o'quvchi darslarni istalgan joydan, istalgan vaqtda o'rganishi mumkin. Bu, ayniqsa, ish bilan band bo'lganlar, uzoq hududlarda yashovchilar yoki jismoniy imkoniyati cheklangan shaxslar uchun juda katta qulaylik yaratadi. Masalan, talaba ertalab ishlashi, kechqurun esa onlayn darslarga qatnashishi mumkin. Bu imkoniyat an'anaviy auditoriyaviy ta'limda mavjud emas.

Shuningdek, onlayn darslar takroran ko'rish imkoniga ega bo'lgani uchun o'quvchi murakkab mavzularni bir necha bor qayta o'rganib, chuqurroq tushunishi mumkin. Bu esa ta'lim sifatini oshiradi.

2. Moliyaviy tejamkorlik

Onlayn ta'lim ko'pincha arzonroq bo'ladi, chunki unda binolar, kommunal xizmatlar, yotoqxona yoki yo'l xarajatlari talab qilinmaydi. Talabalar ham transport xarajatlaridan, darslik sotib olishdan yoki qo'shimcha yashash xarajatlaridan ozod bo'ladilar. Ko'plab platformalarda bepul kurslar, o'quv qo'llanmalari mavjud bo'lib, bu ta'limning ommabopligini yanada oshiradi.

Ta'lim muassasalari ham raqamli platformalar orqali bir vaqtda minglab talabalarga dars bera oladi. Bu o'z navbatida ta'lim xarajatlarining kamayishiga olib keladi.

3. Tanlovning kengligi va global imkoniyatlar

Internet orqali dunyodagi mashhur universitetlar va o'quv markazlarining kurslarida qatnashish mumkin. Bu esa mahalliy ta'lim muhiti cheklovlarini yo'q qiladi. Talabalar o'z qiziqishlariga mos ravishda IT, iqtisod, til, psixologiya, texnika yoki san'at sohalarida minglab kurslardan birini tanlash imkoniga ega.

Shuningdek, onlayn ta'lim global hamkorlikni kuchaytiradi. Turli davlatlardan bo'lgan talabalar o'zaro fikr almashishlari, loyihalar ustida birgalikda ishlashlari mumkin.

4. Texnologik savodxonlikning oshishi

Onlayn ta'lim jarayonida talabalar videodarslar, elektron testlar, virtual laboratoriyalar, masofaviy dasturlar bilan ishlashni o'rganadilar. Bu esa zamonaviy ish bozorida talab etiladigan raqamli ko'nikmalarning shakllanishiga yordam beradi. Bugungi kunda texnologiyalarni bilish har bir mutaxassis uchun muhim hisoblanadi.

Onlayn ta'limning kamchiliklari

1. O'zini-o'zi nazorat qilish qiyinligi

Onlayn ta'limda bevosita o'qituvchi nazorati kuchsiz bo'lgani uchun ayrim talabalar darslarga yetarlicha e'tibor bermaydi. Mustaqil o'qishga o'rganmagan o'quvchilar topshiriqlarni kechiktirishi yoki umuman bajarmasligi mumkin. Bu esa ta'lim jarayonining samaradorligini pasaytiradi.

2. Jonli muloqotning yetishmasligi

An'anaviy ta'limda o'qituvchi va talabalar o'rtasidagi muloqot bevosita sodir bo'ladi. Savol-javoblar, fikr almashish, jamoaviy ishlash jarayoni oson kechadi. Onlayn ta'limda esa bu jarayonlar cheklangan. Ba'zi talabalar videokonferensiyalarda faollik ko'rsatmaydi yoki texnik

3.Texnik muammolar va internetga bog 'liqlik

4. Amaliy mashg'ulotlarning to'liq ta'minlanmasligi

Tibbiyot, muhandislik, kimyo yoki fizikaga oid labaratoriya ishlari masofadan turib o‘rgatish uchun to‘liq mos emas. Chunki bunday fanlarda amaliyot katta ahamiyatga ega. Virtual laboratoriyalar mavjud bo‘lsa-da, ular real tajribani to‘liq almashtira olmaydi.

Muammolarni bartaraf etish yo‘llari

Onlayn ta’limdagi kamchiliklarni kamaytirish uchun bir qator chora-tadbirlarni amalga oshirish mumkin:

Kuchli internet tarmog‘ini yaratish va texnik infratuzilmani rivojlantirish.

O‘quvchilar uchun onlayn motivatsiya tizimlarini joriy etish.

Aralash (kombinatsiyalashgan) ta’lim modelini qo‘llash — ya’ni onlayn va an’anaviy ta’limni birlashtirish.

Virtual laboratoriyalarni takomillashtirish va qo‘shimcha amaliy mashg‘ulotlar tashkil etish.

O‘qituvchilarni raqamli pedagogika bo‘yicha malaka oshirish.

Xulosa

Onlayn ta’lim zamonaviy ta’limning ajralmas qismiga aylangan bo‘lsa-da, u an’anaviy ta’limni to‘liq almashtira olmaydi. Bu tizimning o‘ziga xos afzalliklari – moslashuvchanlik, tejamkorlik, keng tanlov va texnologik imkoniyatlar mavjud. Shu bilan birga, nazoratning yetishmasligi, texnik muammolar va jonli muloqotning kamligi kabi kamchiliklar ham bor.

Optimal natijaga erishish uchun onlayn va an’anaviy ta’limning eng yaxshi jihatlarini birlashtirgan holda aralash ta’lim modelini keng tatbiq etish maqsadga muvofiq. Ta’limning kelajagi raqamlashtirish, innovatsiya va qulaylikka tayanadi, shuning uchun onlayn ta’limni takomillashtirish bugungi kunning eng dolzarb vazifalaridan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. https://infocom.uz/articles/onlayn-talim-platformalari-va-ularning-rivojlanishi
2. https://cyberleninka.ru/article/n/ta-limda-raqamli-texnologiyalardan-foydalanish
3. Mukarram K. Issues Of The Social Significance Of Education In Uzbekistan //Ta'lim Va Rivojlanish Tahlili Onlayn Ilmiy Jurnali. – 2022. – С. 25-27.
4. https://worldlyjournals.com/index.php/Yangiizlanuvchi/article/download/4404/6745/12362
5. https://ilmiyanjumanlar.uz/uploads/conferences/0022/4.9.pdf
6. Komilova M., Shokirov M. INTEGRATING TECHNOLOGY IN RUSSIAN LANGUAGE TEACHING: INNOVATIONS, METHODOLOGIES, AND LEARNING OUTCOMES //International Journal of Artificial Intelligence. – 2025. – Т. 1. – №. 4. – С. 1333-1337.
7. Komilova M. АКТИВИЗАЦИЯ ТВОРЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА УЧАЩИХСЯ С ПОМОЩЬЮ ИКТ НА ЗАНЯТИЯХ РУССКОГО ЯЗЫКА //FILOLOGIYA UFQLARI JURNALI. – 2021. – Т. 3. – №. 3.